

طراحی الگوی ساختار مدیریت بلایا برای ایران

رفعت محبی فر^۱ / سید جمال الدین طبیبی^۲ / سعید آصف زاده^۳

چکیده

مقدمه: یکی از مهمترین چالش‌های زمان حاضر، نیاز به داشتن نظام مدیریت بلایا در مواجهه با بلایای طبیعی و انسان ساخته است. برای استقرار چنین نظام مدیریتی در یک کشور، نیاز اساسی به طراحی ساختار سازمانی و تشکیلاتی خاص در زمینه مدیریت بلایا می‌باشد. هدف این پژوهش طراحی الگوی ساختار مدیریت بلایا برای ایران بود.

روش بررسی: این پژوهش از نوع تطبیقی با ارائه الگوی کاربردی است. جامعه پژوهش در بخش طراحی ساختار مدیریت بلایا عبارت‌اند از: ساختار مدیریت بلایای کشورهای آمریکا، ژاپن، استرالیا، هند، ترکیه و اندونزی در مقایسه با ایران. اطلاعات مورد استفاده در تحقیق از منابع علمی و کتابخانه‌ای عمدتاً منابع خارجی - شامل کتب، مجلات علمی، مستندات، انتشارات و گزارش‌های رسمی و مکتوب - و منابع و اطلاعات داخلی است که از طریق پست الکترونیک و اینترنت مستقیم از پایگاه‌های الکترونیکی مربوط در کشورهای مورد مطالعه کسب شده‌اند. برای طراحی مدل ساختاری پژوهش، از متون و مطالعات مرتبط، مدل عمومی ساختار و سازماندهی مدیریت بلایا در کشورهای مورد مطالعه استفاده شد. این الگو با استفاده از روش دلفی به نظر و نقد ۳۰ نفر از صاحب نظران و خبرگان امر رسیده و مورد تحلیل علمی قرار گرفت و الگوی نهایی ارائه شد.

یافته‌ها: مطالعه‌های مربوط به کشورهای منتخب نشان داد که کشورهای توسعه یافته دارای ساختار سازمانی مدیریت بلایا با پوشش قرار دادن بلایای طبیعی و غیرطبیعی در زیر یک مجموعه متمرکز بوده که ابعاد ساختاری آن از رسمیت، تمرکز و پیچیدگی بالایی برخوردار می‌باشد؛ و ساختار نظام مدیریت بلایا در بیشتر کشورهای مورد مطالعه در قالب یک سازمان مستقل زیر نظر بالاترین مقام اجرایی کشور قرار دارد. اکثر کشورها بر کلیه مراحل مدیریت بلایا یعنی پیشگیری، آمادگی، مقابله و بازسازی توجه دارند. الگوی طراحی شده در این پژوهش نیز، با توجه به اصول به دست آمده از یافته‌های پژوهش - مانند در نظر گرفتن طرح پایه؛ مجموعه‌ای واحد و متمرکز در قالب سازمان برای بلایای طبیعی و انسان ساخته؛ شورای بلندپایه در سطح کلان و سایر سطوح و لزوم سطح‌بندی ارائه خدمات و مطابق با شرایط ایران - ارائه شده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به وسعت ایران، تنوع بلایای مختلف و شدت و تعدد آنها، وجود طرحی جامع و ساختاری جدید و مدون برای نظام مدیریت بلایا از نیازهای اساسی کشور به شمار می‌رود. بهره‌گیری از یک الگوی ساختاری مناسب می‌تواند به نحو شایسته‌ای در جهت صرفه اقتصادی، کاستن از موانع بوروکراتیک و سرعت بخشیدن روند امور مرتبط با مدیریت بلایای کشور مؤثر واقع شود.

کلید واژه‌ها: ساختار، مدیریت بلایا، ایران

◇ وصول مقاله: ۸۷/۵/۱۶، اصلاح نهایی: ۸۷/۷/۲، پذیرش نهایی: ۸۷/۹/۲۴

۱- استادیار گروه مدیریت بهداشت و درمان، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی قزوین، نویسنده مسئول: (Email: smrf55@yahoo.com)

۲- استاد گروه مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران

۳- استاد گروه مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی قزوین